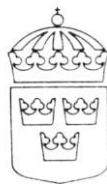

Motion till riksdagen

1987/88:Fö16

av Carl Bildt m. fl. (m)

med anledning av prop. 1987/88:150 med förslag till slutlig reglering av statsbudgeten för budgetåret 1988/89, m. m. (kompletteringsproposition)

Mot.
1987/88
Fö16

Sammanfattning

Sveriges territorium kränks återkommande av främmande ubåtar. Den bristande respekten för våra gränser undergräver vår integritet och är ett hot mot vår säkerhet.

Att även regeringen inser allvaret i situationen framgår av propositionen, i vilken bl. a. konstateras att "ubåtskränkningarna representerar ett hot mot försvarets fredsbevarande förmåga genom att de tyder på förberedelser för militära operationer mot Sverige som det nuvarande totalförsvaret har svårt att möta". Regeringen konstaterar, att "ubåtar lämpar sig t. ex. väl för en dold landsättning av sabotageenheter i en inledning av ett överraskande inlett anfall".

Det råder således enighet om allvaret i situationen och om behovet av kraftfulla åtgärder för att skydda vårt land och vårt oberoende.

Det är mot denna bakgrund beklagligt att regeringen och övriga partier inte är beredda att tillskjuta de medel som krävs för att förbättra utåtsskyddets kvalitet och för att skapa förutsättningarna för upprättandet av en andra ubåtsskyddsstyrka.

Enligt moderata samlingspartiets mening bör marinen tillföras ytterligare 800 milj. kr. under denna försvarsbeslutsperiod för olika kvalitetshöjningar inom ubåtsskyddet. Med dessa medel möjliggöres att man uppnår den ambitionsnivå som angavs i det s. k. Steg I i ÖB:s skrivelse till regeringen den 15 februari 1988.

Dessutom bör ytterligare två kustkorvetter av Göteborgsklass beställas för att möjliggöra uppsättandet av en andra komplett ubåtsskyddsstyrka.

I motionen föreslås förstärkningar av ubåtsskyddet som sammantagna uppgår till en kostnad av 1 400 milj. kr. i prisläge februari 1987. Till detta kommer kostnader om 200 milj. kr. för det av regeringen föreslagna miniröjningsfartyget. Planeringsramen för det militära försvaret t. o. m. budgetåret 1991/92, liksom utgiftsramen för budgetåret 1988/89, bör räknas upp med 1 320 milj. kr. resp. med 333 milj. kr. till följd av de av oss föreslagna förstärkningarna av ubåtsskyddet.

Vad beträffar syftet med de i propositionen föreslagna åtgärderna hänvisas bl. a. till propositionen inför 1987 års försvarsbeslut. Statsministern anförde då att kränkningar av Sveriges gränser aldrig kan accepteras, och att vårt lands territorium skall värnas "med alla till buds stående medel".

Respekten för vår territoriella integritet skall upprätthållas genom förmåga att ingripa mot varje form av kränkning av vårt territorium såväl i fred som under neutralitet och vid krig i omvärlden.

I samma proposition framförde föredraganden som sin mening att motverkan mot undervattenskränkningar bör ägnas fortsatt stark uppmärksamhet. Syftet bör därvid vara att höja risken för inträngande enheter så tydligt att ubåtoperationer inte bedöms möjliga att genomföra utan allvarliga konsekvenser för inkräktaren. Skyddet av våra viktigaste skärgårdsområden bör särskilt uppmärksammas. Vårt ubåtsskydd bör ha förmåga att inom vårt territorium vidta effektiva åtgärder mot främmande undervattensverksamhet i alla dess led.

I årets proposition konstateras att undervattenskränkningarna fortsätter, och att dessa kränkningar representerar ett hot mot försvarets fredsbevarande förmåga genom att de tyder på förberedelser för militära operationer mot Sverige, som det nuvarande totalförsvaret har svårt att möta. Ubåtar lämpar sig t. ex. väl för en dold landsättning av sabotageenheter i en inledning av ett överraskande anfall.

Den bild som i propositionen tecknas om behovet av ett svenskt ubåtsskydd följs tyvärr inte upp i föreliggande förslag. De medel och åtgärder som föreslås räcker t. ex. inte till en uthållig ubåtsjaksinsats i mer än ett område. Viktiga kustområden kommer alltför att vara obebakade under ytan. Vårt lands territorium kan knappast sägas värnas "med alla till buds stående medel".

1987 års försvarsbeslut

Det är en händelse som ser ut som en tanke att även förra årets femåriga försvarsbeslut var otillräckligt till och med i förhållande till sina egna mål och den då gjorda säkerhetspolitiska bedömningen.

1987 års försvarsbeslut grundades på en överenskommelse mellan socialdemokraterna och folket. Kort tid efter beslutet nödgades även dessa partier konstatera att besluten och medelstilldelningen var otillräckliga.

I vår partimotion (1987/88:Fö:207) påtalade vi särskilt att "det är anmärkningsvärt att folket och socialdemokraterna valt att sluta en uppgörelse om försvaret utan att ta erforderliga hänsyn till Sveriges mer utsatta strategiska läge. Enligt överbefälhavaren innebär uppgörelsen fortsatt eftersläpning av vår försvarsförmåga.

Försvarsbeslutet innebar att ett viktigt tillfälle att få till stånd ett avgörande trendbrott i svensk försvarspolitik har förspills. Moderata samlingspartiet beklagar detta djupt."

Vi konstaterade redan då att propositionens förslag innebar att den angelägna utökningen av de rörliga och kvalificerade ubåtsskyddsförbanden

inte skulle komma till stånd i önskvärd omfattning. Detta var ett allvarligt avsteg från de intentioner som redovisades i 1983 års proposition för att förstärka ubåtsskyddet. Målsättningen var då att vi i början av 1990-talet skulle kunna sätta upp en andra ubåtsskyddsstyrka.

Vi konstaterade vidare att kvalificerad och uthållig ubåtsjakt bara skulle kunna bedrivas på *en* plats åt gången. Vi förordade därför bl. a. beställning av ytterligare två kustkorvetter av s. k. Göteborgsklass, vilket skulle ge förutsättningar för en andra ubåtsskyddsstyrka.

Tyvärr bifölls inte våra förslag till ett bättre ubåtsskydd. Till yttermera visso finansierades försvarsöverenskommelsen mellan socialdemokraterna och folkpartiet med skattehöjningar som med ca en miljard kronor överskred vad som faktiskt anslags till försvaret. Denna "finansiering" blev därmed en ren skattehöjning utan försvarshöjande effekt.

Det säkerhetspolitiska nuläget

Sveriges säkerhetspolitiska läge är utsatt. Under en följd av år har våra gränser utsatts för återkommande undervattenskränkningar utan att vi kunnat förhindra det. Den höga aktiviteten visar på ett stort intresse från främmande makt för våra vatten och militära installationer.

Närvaron av främmande krigsfartyg under ytan på svenskt inre vatten är en mycket allvarlig varningssignal. De återkommande indikationerna visar både att vår avskräckande förmåga hitintills varit för liten och att vår säkerhetspolitiska situation har förändrats i negativ riktning.

Vi delar helt överbefälhavarens bedömning att kapaciteten för ubåtsjakt för närvarande är för låg. Överbefälhavaren pekar också på nödvändigheten att med hänsyn till effekten i invasionsförsvaret säkerställa den operativa handlingsfriheten med ubåts- och ytattackförband.

För att upprätthålla respekten för vår neutralitetspolitik krävs att vårt försvar har hög trovärdighet. Kan vi inte freda vårt territorium kan vi inte heller upprätthålla vår neutralitetspolitik. Det är därför av avgörande betydelse att ubåtsskyddet förstärks.

Vikten av förstärkningar framhålls av samtliga demokratiska riksdagspartier. Viljan eller förmågan att ta konsekvenserna av denna insikt varierar dock. Den lägesbeskrivning som redovisas av den socialdemokratiska regeringen borde ha föranlett förslag om kraftfulla förstärkningar av det svenska ubåtsskyddet.

Regeringen nöjer sig emellertid med att föreslå en i sammanhanget mycket blygsam insats.

Försvarsbeslutet 1987, som enligt vår mening var otillfärligt och som dessutom inte kommer att kunna fullföljas på grund av för små anslag, kompletteras därmed med ännu ett otillräckligt beslut.

En av statens absolut viktigaste och mest grundläggande uppgifter är att skydda sina medborgare mot angrepp från yttre fiender. Saknas resurser till detta beror det på att andra, mindre väsentliga, uppgifter har fått för stort utrymme i statens utgifter.

Utan den trygghet som ett tillräckligt starkt försvar innebär är andra former av trygghet endast illusoriska. Den stat som inte kan garantera sitt territorium kan inte garantera någonting annat heller. Denna mest grundläggande trygghet måste få ha sitt pris, och det priset måste vi vara beredda att betala.

Enligt vår uppfattning är de återkommande kränkningarna av svenskt territorium en företeelse som motiverar kraftfullare åtgärder än de regeringen föreslår.

Bekämpningsresurserna på såväl inre som yttre vatten måste förstärkas. En utökning av de rörliga ubåtsjaksresurserna krävs för att vi skall kunna beivra kränkningar av yttre vatten i olika delar av vårt sjöterritorium. Det är nödvändigt att nu skapa förutsättningar för uppbyggnaden av en andra ubåtsskyddsstyrka. Skillnaden i kostnader är betydligt mindre än skillnaden i försvarseffekt. En i sammanhanget måttlig ökning av utgifterna medför en betydande förstärkning av vår försvarskapacitet.

Detta kan uppnås med en beställning av ytterligare två kustkorvetter av Göteborgsklass. Dessa är med sina släphydrofoner och ledningssystem kärnan i ubåtsskyddsförbanden. Andra system som kan spela samma roll finns inte.

Enligt vår mening bör 800 milj. kr. tillföras försvaret för kompletteringar av ubåtsskyddssystem, ökade driftkostnader och ökade insatser för forskning och utveckling under den innevarande försvarsbeslutsperioden.

Detta skulle möjliggöra en utbyggnad av ett fast inloppsförsvär för Stockholm liksom en komplettering av befintliga fasta undervattensbevakningssystem.

Nya och förbättrade hydrofoner skulle kunna tillföras såväl helikopter- som patrullbåtsförbanden i deras helhet. Kustkorvetterna skulle kunna utrustas med s. k. kabelhydrofon för passiv spaning.

Dessutom skulle möjlighet finnas att klara av de ökade driftkostnader som blir en konsekvens av att fler system bemannas under betydligt längre tider.

Ökade satsningar krävs dessutom när det gäller forskning och utveckling på undervattensområdet. Av speciell vikt är enligt vår mening arbetet med att få fram bättre vapensystem än de som marinen i dag disponerar över.

Vi beräknar att de föreslagna förstärkningarna sammantagna uppgår till en kostnad av 1 400 milj. kr. i prisläge februari 1987, varav 600 milj. kr. avser ytterligare två kustkorvetter. Hela kostnaden för fartygen belastar dock inte den aktuella planeringsperioden.

Till dessa kostnader kommer 200 milj. kr. för det av regeringen föreslagna minröjningsfartyget. Motivet för regeringens förslag är emellertid inte i första hand att förstärka ubåtsskyddet utan att för en kort tid säkerställa sysselsättningen vid en avdelning vid Karlskronavarvet. Fartyget är inte prioriterat av de militära myndigheterna. Förslaget är därför närmast av

regionalpolitisk karaktär. Eftersom alternativa användningsområden för de föreslagna medlen inte anges vill vi emellertid inte motsätta oss förslaget. Fartyget kommer självfallet att medföra en viss, om än marginellt, förbättrad ubåtsskyddsförmåga.

Vi anser att ubåtsskyddet – förutom de medel som krävs för att bygga ytterligare två kustkorvetter – behöver förstärkas med 75 milj. kr. per år under de kommande fyra budgetåren utöver de av regeringen föreslagna medlen, dvs. med totalt 300 milj. kr. för planeringsperioden.

Planeringsramen för det militära försvaret t. o. m. budgetåret 1991/92, liksom utgiftsramen för budgetåret 1988/89, bör räknas upp med 1 320 milj. kr. resp. med 333 milj. kr. till följd av de av oss föreslagna förstärkningarna av ubåtsskyddet.

Vid ett genomförande av våra förslag kommer Sverige år 1993 att ha förmåga att genomföra uthålliga ubåtsskyddsoperationer i två områden samtidigt. Vår förmåga att skydda de för Sveriges territoriella integritet viktigaste geografiska områdena kommer att ha drastiskt förbättrats. Omvärlden får anledning att känna tilltro till både vår vilja och vår förmåga att hävda vår neutralitet.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen godkänner den inriktning för att förstärka vår förmåga att upptäcka och ingripa mot undervattenskränkningar som förordas i motionen,
2. att riksdagen medger att planeringsramen för det militära försvaret för perioden 1988/89–1991/92 som följd härav räknas upp med 1 320 milj. kr.,
3. att riksdagen bemyndigar regeringen att medge att beställningar av materiel m. m. och utvecklingsarbete för marinförband får läggas ut inom en kostnadsram av ytterligare 1 362 300 000 kr.,
4. att riksdagen till förslagsanslaget Marinförband: Ledning och förbandsverksamhet för budgetåret 1988/89 anvisar ytterligare 40 000 000 kr.,
5. att riksdagen till förslagsanslaget C 2. Marinförband: Anskaffning av materiel för budgetåret 1988/89 anvisar ytterligare 284 000 000 kr.

Stockholm den 13 maj 1988

Carl Bildt (m)

Lars Tobisson (m)

Anders Björck (m)

Nils Carlshamre (m)

Rolf Dahlberg (m)

Bo Lundgren (m)

Arne Andersson (m)

i Ljung

Ingegerd Troedsson (m)

Ingrid Sundberg (m)

Rolf Clarkson (m)

Ann-Cathrine Haglund (m)

Sonja Rembo (m)

Per-Olof Sirindberg (m)

Mot. 1987/88

Fö16

